

č. 11-12 / 2015

k zahraniční rozvojové spolupráci

Měsíčník MZV ČR
vydává Odbor
rozvojové spolupráce
a humanitární pomoci
u příležitosti
Evropského roku
pro rozvoj 2015

OBSAH:

Úvodní slovo
ředitelky Odboru
rozvojové
spolupráce
a humanitární
pomoci Hany
Ševčíkové

Ochrana klimatu
a udržitelný rozvoj
v českých
rozvojových
projektech

Příklad úspěšného
projektu

TÉMA MĚSÍCE:
Udržitelný rozvoj
a klimatické změny

Lidská práva
a správa věcí
veřejných

Globální rozvojové
vzdělávání

Naplňování
Rozvojových cílů
tisíciletí

Nejbližší akce
k rozvojové
spolupráci

Vážení čtenáři, milí přátelé, vážené kolegyně a kolegové,

do rukou se Vám dostává poslední rozšířené číslo rozvojového bulletinu Ministerstva zahraničních věcí financovaného v rámci Evropského roku pro rozvoj 2015, kterým jsme chtěli přispět ke zvýšení povědomí širší veřejnosti o významu a dopadech zahraniční rozvojové spolupráce. Nadešel tedy čas bilancování, zda se nám tento záměr alespoň trochu zdařil. Uvítám proto Vaše reakce, hodnocení i další podněty a pevně věřím, že alespoň u některých z Vás jsme vzbudili zájem o toto téma, že jsme Vás inspirovali, a v neposlední řadě že jsme Vás přesvědčili, že se snažíme přispět k obrazu České republiky jako země, které není lhostejný osud nejchudších a jinak znevýhodněných obyvatel naší planety a která v mezích svých možností přijímá i díl odpovědnosti za globální rozvoj a naplňování základních hodnot.

V této souvislosti bych proto ráda zmínila tzv. Agendu 2030 pro udržitelný rozvoj, která byla nedávno přijata na půdě OSN. Jedná se o 17 nevídaně ambiciózních cílů, které mají vést k výraznému zlepšení rozvoje naší planety v příštích 15 letech. Kromě klíčových cílů, jako je celosvětová eliminace extrémní chudoby a hladu, se jedná o známé rozvojové cíle, např. přístup k zdravotní péči a vzdělání, ale také o náročné mety i pro rozvinuté země, jako je řádná správa vodních a dalších přírodních zdrojů, přístup k bezpečné energii, zaměstnanost, udržitelná spotřeba, vláda práva, rovné příležitosti pro ženy i muže...

S přijetím této Agendy však před námi vyvstává nový úkol - neméně důležitý, ba ještě významnější - a tím je transpozice této politické dohody na národní úroveň. Tedy, chcete-li, její úspěšná implementace nejen v rozvojovém světě, ale i v podmínkách ČR. Budeme si definovat svou vlastní vizi a svůj vlastní příspěvek k udržitelnému rozvoji doma i ve světě. Tato vize by měla samozřejmě zahrnovat i nové výzvy pro českou zahraniční rozvojovou spolupráci, jako například navýšení pomoci a její cílenější zaměření na nejchudší země. S potěšením uvítám, pokud se do debaty na toto téma zapojíte i Vy, informovaní čtenáři a uživatelé tohoto bulletinu.

A na závěr si vypůjčím jednu citaci z dokumentu Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj, která je ztělesněním významu i rozsahu probíhající debaty: „*We can be the first generation to succeed in ending poverty; just as we may be the last to have a chance of saving the planet. The world will be a better place in 2030 if we succeed in our objectives*“. Pojdme tedy společně usilovat o to, aby svět, náš svět, byl v roce 2030 lepším a důstojnějším místem k životu. Zasloužíme si to.

Hana Ševčíková
ředitelka Odboru rozvojové spolupráce a humanitární pomoci

VÍTE, ŽE:

- Česká republika se aktivně účastní jednání v rámci Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu, přijímá opatření vedoucí k omezení emisí skleníkových plynů na domácí úrovni a zároveň nezapomíná na otázku změny klimatu ani v rámci spolupráce s rozvojovými zeměmi.
- Česká republika poskytla v roce 2014 pomoc do zahraničí v oblasti boje se změnou klimatu ve výši 211 mil. Kč. Tato částka zahrnovala dvoustranné projektové aktivity, které pomáhaly přizpůsobení se negativním projevům změny klimatu (adaptace) ve výši 77 mil. Kč a dále snižování emisí skleníkových plynů (mitigace) ve výši 31,6 mil. Kč. Zbytek prostředků byl poskytnut mezinárodním organizacím a specializovaným fondům.
Zdroj: MŽP ČR

Ochrana klimatu a udržitelný rozvoj v českých rozvojových projektech

Klimatická změna je jednou z klíčových otázek, které v současnosti ovlivňují budoucnost celého světa. Zásadní hrozbu představuje především pro rozvojové země, které nemají dostatečné prostředky ani schopnosti jejím dopadům odpovídajícím způsobem předcházet a adekvátně na ně reagovat.

Změna klimatu má široké dopady, ať už se jedná o sucho, desertifikaci, či naopak o katastrofální povodně, ohrožení sídel, infrastruktury, nedostatek potravin nebo zásadní změny celých ekosystémů. Česká republika pomáhá prostřednictvím rozvojových projektů těmto dopadům předcházet či zmírňovat jejich důsledky.

Proto jsou realizovány projekty, které zajišťují zdroje vody pro místní populaci, případně předcházejí desertifikaci (např. v Afghánistánu, Etiopii, Mongolsku, Palestině), poskytují potravu obyvatelstvu v oblastech postižených změnou klimatu (především v Afghánistánu, Etiopii, Moldavsku) či pomáhají chránit před ničivými dopady povodní (Moldavsko, Gruzie).

Česká republika podporuje udržitelný rozvoj, k čemuž volí vhodné nástroje a řešení, která reagují na potřeby jednotlivých zemí bez negativních vedlejších efektů, s nimiž je prudký a nekontrolovaný rozvoj obvykle svázán. Z hlediska změny klimatu se jedná především o energetické projekty, které zajišťují příjemcům dostatek tepelné či elektrické energie, aniž by zároveň vedly k navýšení emisí skleníkových plynů.

Příkladem je zavádění alternativních zdrojů energie, ať už jde o geotermální energii nebo využití biomasy v Bosně a Hercegovině, užití bioplynu v Kambodži a Vietnamu či solární energii v Palestině a Gruzii. K udržitelnému rozvoji také pomáhá modernizace stávajících zdrojů energie na fosilní paliva, která zvýší jejich účinnost a tím zároveň sníží množství produkovaných emisí.

PŘÍKLAD ÚSPĚŠNÉHO PROJEKTU

Ve středním Vietnamu realizovala Česká zemědělská univerzita projekt „Obnovitelné zdroje energie pro venkovské oblasti provincie Thua-Thien Hue“, který významně přispěl k udržitelnému rozvoji místních komunit.

V rámci projektu byly za pomoci místních znalostí a při využití lokálně dostupných materiálů vybudovány malé domovní bioplynové stanice (digestory), které ke svému chodu využívají odpad produkovaný domácími zvířaty (především prasaty). Ten je v digestorech přeměňován na bioplyn a kvalitní hnojivo. Bioplyn užívají domácnosti především na vaření, ale také ke svícení. Bioplynem jsou nahrazována dříve používaná paliva, hlavně dřevo a dřevěné uhlí, spalovaná na otevřených ohništích uvnitř domácností.

Kromě snížení emisí projekt přispěl k omezení odlesňování a související desertifikace. Zlepšil také postavení žen, které nemusí trávit několik hodin denně obstará-

váním a nošením paliva. Díky tomu se zlepšil i jejich zdravotní stav, neboť ženy již nezůstávají většinu dne při přípravě pokrmů v zakouřeném prostředí. Dalším pozitivním zdravotním dopadem je omezení onemocnění způsobovaných kontaminací pitné vody močůvkou produkovanou domácími zvířaty. Projekt má pro příjemce i značný finanční dopad. Kromě úspor prostředků za paliva získávají domácnosti další příjem v podobě vyšších zemědělských výnosů z polí ošetřených hnojivem z bioplynových stanic.

Politika EU pro udržitelný rozvoj

Pro rozvoj budoucích generací je nezbytné, aby současná společnost změnila svůj přístup a chování k životnímu prostředí a uplatňovala principy udržitelného rozvoje. Jednou z cest, jak zajistit prosperující život na naší planetě, je příklon k tzv. zelené ekonomice, jejíž strategie spočívá ve zlepšení výnosů kapitálových investic v chudých zemích, snižování emisí skleníkových plynů či zmírnění sociálních nerovností ve světě.

V roce 2012 přijala Evropská unie tzv. **Agendu pro změnu**, v níž jsou obsaženy priority rozvojové politiky Unie, včetně podpory udržitelného rozvoje a strategie zelené ekonomiky. Ta by podle EU měla být schopna generovat ekonomický růst, vytvářet pracovní místa a snižovat chudobu ve světě díky podpoře tržních příležitostí nebo snížením těžby surovin.

V souvislosti s přijatou Agendou pro změnu byly vytyčeny tři cíle, kterých je třeba dosáhnout k zajištění udržitelného rozvoje chudších regionů. Prvním cílem je podpora sociálního zabezpečení, vzdělání a vytváření pracovních míst, stejně jako

zefektivnění zdravotnického systému a podpora lidského růstu. Druhý cíl je zaměřen na rozvoj podnikatelského prostředí, utváření regionálních integračních celků a vstup na světové trhy. V rámci tohoto cíle Unie usiluje o větší zapojení soukromého sektoru, podporu domácích i zahraničních investic a posílení spolupráce mezi zeměmi.

Poslední cíl představuje podporu udržitelného zemědělství a energetiky, které budou vést k udržitelnému rozvoji zemí díky podpoře domácí výroby, ochraně ekosystémů a využívání nízkouhlíkových a ekologicky šetrných technologií.

Klimatické změny a humanitární pomoc

Jedním z nejzávažnějších projevů klimatických změn je zvyšující se počet, rozsah a dopad přírodních katastrof. Země Sahelu, Afrického rohu či jihovýchodní Asie a Karibiku každoročně čelí rozsáhlým záplavám, sesuvům půdy i ničivému suchu. Každoročně se zvyšují náklady na humanitární pomoc, kterou mezinárodní společenství, se zapojením ČR, na tyto katastrofy reaguje.

Pro záchranu životů a úsporu nákladů je však mnohem účinnější prevence katastrof a posilování odolnosti vůči příslušným rizikům i připravenosti na ně. Významným globálním příspěvkem k tomu je „**Akcí rámec ze Sendai pro snižování rizika katastrof na období 2015 – 2030**“ přijatý v březnu tohoto roku. Ten klade důraz právě na snižování rizika katastrof a na integraci tohoto tématu do agendy udržitelného rozvoje. Vyzývá také k posílení mezinárodní spolupráce.

ČR zahrnuje preventivní opatření do humanitární reakce v zemích s častými katastrofami jako Barma, Etiopie, Filipíny

nebo Haiti. V zemích trpících záplavami a sesuvy půdy pomáháme například se zalesňováním krajiny proti sesuvům půdy, se stavbou odolných obydlí i s osvětou veřejnosti pro včasnou záchranu životů.

V zemích trpících suchem podporujeme zadržování vody v krajině i adaptaci místního zemědělství na nové podmínky. Bilaterálně i prostřednictvím EU sdílíme naši expertizu v připravenosti zejména na záplavy. Podporujeme rovněž mezinárodní humanitární fondy zaměřené na prevenci a odolnost.

Aktivně se účastníme také práce na indikátorech pro jednotlivé cíle ze Sendai a na jejich propojení s indikátory Cílů udržitelného rozvoje. Důležitým úkolem pro ČR i další dárce je zlepšení koherence humanitárních, rozvojových a environmentálních aktivit, propojení aktérů humanitární pomoci i civilní ochrany a v neposlední řadě účinné zapojení soukromého sektoru, jeho financí i technologií.

- Na světě nemají asi 1,4 miliardy lidí přístup k elektřině a téměř tři miliardy lidí při vaření a k topení používají pouze pevná paliva, jako např. tradiční biomasu a uhlí. EU se v rámci iniciativy OSN Udržitelná energie pro všechny (SE4ALL) zavázala k tomu, že do roku 2030 umožní přístup k udržitelné energii 500 milionům lidí.

- Dne 29. října 2015 zahájil komisař EU pro mezinárodní spolupráci a rozvoj, Neven Mimica, novou fázi globálního partnerství pro změnu klimatu, nazvaného Globální aliance pro změnu klimatu (Global Climate Change Alliance), která bude probíhat až do roku 2020. Jedná se o jeden z klíčových nástrojů EU pro pomoc nejvíce zranitelným zemím při řešení globálních klimatických změn, na který bude využito kolem 350 mil. €.

- V roce 2013 vynaložila Evropská unie na všeobecnou ochranu životního prostředí v rozvojových zemích 274 mil. €.

Více se o **Evropském roku pro rozvoj 2015** dozvíte na <http://europa.eu/EYD2015> a v sociálních médiích: EYD2015.

náš svět
naše důstojnost
naše budoucnost

10. prosinec

Den lidských práv

Valné shromáždění OSN deklarovalo v roce 1950 10. prosinec jako Den lidských práv. V tento den byla o dva roky dříve (1948) přijata Všeobecná deklarace lidských práv, první mezinárodní kodex univerzálních práv člověka, ze kterého vychází řada dalších mezinárodních či národních právních úprav lidských práv a svobod.

Slogan z roku 2014

„Lidská práva 365“ obsahuje myšlenku, že každý den je dnem lidských práv. Připomíná tak základní tezi Všeobecné deklarace lidských práv, že každý z nás, všude a neustále má nárok na celou škálu lidských práv, a že lidská práva platí stejně pro každého a propojují nás jako globální komunitu se stejnými ideály a hodnotami.

Lidská práva, rozvoj a lidská důstojnost

Posilování lidskoprávního přístupu v rozvojové spolupráci, jehož jsme v posledních letech svědky a k němuž se letos mezinárodní společenství přihlásilo novými cíli udržitelného rozvoje (Agenda 2030), nelze než přivítat. Propojováním lidskoprávního a rozvojového pohledu integrujeme něco, co by v první řadě vůbec nemělo být oddělováno, neboť jde pouze o různé stránky lidské důstojnosti. O lidskou důstojnost bojujeme na mnoha stranách, je ohrožována jak politickou nespravedlností, tak i nespravedlností sociální, jak nepříznivými přírodními podmínkami, tak i nepřízní podmínek politických a kulturních.

Jistě platí, že zmírňování sociální nerovnosti vyžaduje jiné nástroje než podpora účasti na politickém rozhodování, tak jako v boji proti ngramotnosti využijeme jiné nástroje než při usnadňování přístupu k pitné vodě. Na druhou stranu pokud se necháme příliš vést dílčí logikou jednotlivých oblastí podpory lidské důstojnosti, může se nám stát, že se člověk ve výsledku ztratí. Taková je koneckonců zkušenost některých, původně dobře míněných, politik minulosti. Rozvojová politika byla často obětí technokratů, kteří na základě svých představ o optimální cestě ekonomického rozvoje vytvářeli velkolepé infrastrukturní projekty, jejichž uskutečnění provázely brutální zásahy do života lidí a jejichž výsledky často zůstávaly daleko za očekáváním.

Lidských práv se zase čas od času zmocní militantní ideologové, kteří se pokoušejí uskutečňovat své utopické představy o ideální společnosti bez ohledu na to, že reálné společenské podmínky je odsuzují k neúspěchu. Profesionální revolucionáři

si ve své zaslepenosti mohou podat ruce s profesionálními exportéry demokracie. Ani jedny příliš nezajímají zmařené životy obětí jejich principiálního zánění.

Podpora lidské důstojnosti se neobejde bez technokratické kompetence ani bez určitého morálního přesvědčení. Ani jedno, ani druhé ji však nesmí ovládnout, jinak z ní zmizí člověk, stane se nelidskou. Také bychom neměli zapomínat na to, že jde o *politiku*. To v demokracii znamená proces trpělivého hledání složitých kompromisů odrážejících zájmy hlavních aktérů, rozpočtová omezení či veřejná mínění. Výsledky tohoto procesu jsou často nejednoznačné a jejich uskutečňování na úrovni mezinárodního společenství vážne.

O to více je třeba vítat každý krok na cestě k celostnímu přístupu k lidské důstojnosti. Skutečnost, že Valné shromáždění OSN letos v září podpořilo mezi hlavními rozvojovými cíli na příštích patnáct let také genderovou rovnost, přístup k justici, jakož i posilování odpovědnosti a inkuzivity veřejných institucí, svědčí o posilování lidských práv v rozvojové politice. Dává tím důležitý podnět k překonávání mentálních a institucionálních bariér na nejvyšší úrovni.

I v Česku bychom se měli snažit o to, aby naše rozvojová politika brala v úvahu lidská práva, jak už se často děje, ale také naopak aby naše podpora lidských práv nebyla slepá vůči rozvojovým potřebám cílových společností.

Petr Drulák

Politický tajemník MZV

december 10

human
rights day

Lidská práva v zahraniční politice ČR

Program transformační spolupráce

Již jedenáct let je součástí české bilaterální rozvojové spolupráce Program transformační spolupráce (TRANS), finanční nástroj Ministerstva zahraničních věcí na podporu demokracie a lidských práv. Právě tento program dlouhodobě dodává tradiční značce české zahraniční politiky - ochraně lidských práv - obsah tím, že podporuje konkrétní projekty lidí a organizací usilujících o život v demokratickém a právním státě.

Aktuální roční rozpočet ve výši 53 milionů Kč umožňuje podporu více než tří desítek projektů českých nevládních organizací a zhruba dvaceti menších projektů připravených zastupitelskými úřady ve spolupráci s místními partnery. Program se zaměřuje primárně na země procházející společenskou transformací, kde existuje prostor pro sdílení českých zkušeností, a nedemokratické země a regiony, kde je po takové asistenci poptávka ze strany občanské společnosti.

Prioritní cílové země programu lze proto nalézt zejména v sousedství EU – ve východní Evropě to jsou **Bělorusko, Gruzie, Moldavsko a Ukrajina**, na západním Balkáně pak **Bosna a Hercegovina, Srbsko a Kosovo**. Ty doplňují dvě země, na něž má Česká republika a české

nevládní organizace tradiční vazby – **Barma a Kuba**.

TRANS dlouhodobě financuje projekty na podporu občanské společnosti, nezávislých a objektivních médií, občanské participace, tj. zapojování veřejnosti do rozhodovacích procesů, či výchovu k aktivnímu občanství (rozvoj kritického myšlení studentů, neformální vzdělávání, dobrovolnictví apod.).

Pravidelně jsou financovány též projekty podporující instituce právního státu, rovnoprávnost žen a mužů i projekty zaměřené na ochranu životního prostředí. Zvláštní pozornost je věnována obráncům lidských práv, tedy jedincům, kteří aktivně vystupují na obranu lidské důstojnosti a jsou za tuto svou odvahu často pronásledováni.

Příklady úspěšných projektů

Podpora Evropského rádia pro Bělorusko (ERB) – i díky dlouhodobé podpoře ČR se tato okrajová rozhlasová stanice vypracovala na multimediální platformu a stala se jedním ze dvou nejpopulárnějších zdrojů nezávislých informací v Bělorusku.

Podpora občanských iniciativ a nezávislých médií v regionech Abcházie a Jižní Osetie – díky české nevládní organizaci Nesehnutí se postupně rozvíjejí zárodky občanské společnosti i v těchto opomíjených a izolovaných regionech.

Posilování kapacit etnických občanských skupin v Barmě – projekt Centra pro demokracii a kulturu (CDK) podporuje nevládní organizace, občanské iniciativy a aktivisty v etnických oblastech Barmy. Zvláštní důraz je přitom kladen na práci se ženskými organizacemi a posilování spolupráce napříč etnickými liniemi.

Zvyšování transparentnosti vládních úřadů na Ukrajině – díky projektu Transitions se zvyšuje množství a kvalita informací uveřejňovaných na webových stránkách přibližně 250 ukrajinských správních úřadů, soudů a vysokých škol.

Jeden svět na školách v Moldavsku – díky projektu organizace Člověk v tísni probíhají na desítkách moldavských středních škol diskuse o lidskoprávních dokumentech a vznikají mládežnické filmové kluby.

Podpora dodržování práv palestinských žen a dětí – prostřednictvím Styčného úřadu v Ramalláhu byl podpořen projekt nevládní organizace Tubas Charitable Society zaměřený na podporu práv žen a dětí, odhalování případů násilí a diskriminace a osvětovou kampaň s cílem eliminace těchto jevů.

Víte, že:

- Od roku 2005 byly v rámci programu TRANS podpořeny projekty za téměř 500 milionů Kč.
- ČR byla vůbec prvním donorem, který přispěl na rozjezd Evropského rádia pro Bělorusko (ERB), dnes nejdynamičtějšího běloruského média.
- Za existenci programu TRANS přijelo do ČR na stáže a školení tisíce zástupců nevládních organizací, médií, státní správy a akademiků.

TRANSITION
Transition Promotion Program

- V rámci TRANS je možné žádat o spolufinancování projektu podpořeného např. Evropskou komisí – na trilaterální spolupráci v prioritních tématech jsou ročně vyčleněny 3 miliony Kč.

- ČR patří mezi pět nejúspěšnějších zemí při vysílání pozorovatelů v rámci volebních pozorovatelských misí EU a mezi deset zemí nejvíce zastoupených v misích OBSE.

- Ve spolupráci s MZV přijíždí každý rok do Prahy mladí novináři ze zemí východní Evropy, Ruska a západního Balkánu na půlroční stáže do redakcí Radia Svobodná Evropa (RFE/RL).

- Prostřednictvím zastupitelských úřadů MZV letos podpořilo čtyři místní lidskoprávní festivaly.

Fakta o porušování lidských práv v roce 2014

- K válečným zločinům či jinému porušení válečného práva došlo v nejméně 18 zemích.
- Téměř tři čtvrtiny vlád (119 ze 160) svévolně omezovaly svobodu projevu. To se týkalo zásahů proti svobodě tisku, uzavírání vydavatelství novin a ohrožení novinářů.
- Ve více než třetině zemí (62 ze 160) byli uvězněni vězni svědomí - lidé, kteří se jen dožadovali svých práv a svobod.
- V 58 % zemí (93 ze 160) došlo k nespravedlivým procesům.
- V 82 % zemí (131 ze 160) byli lidé mučeni nebo s nimi bylo špatně zacházeno.
- Ve 28 zemích jsou v platnosti zákony, které zcela zakazují potraty, a to i v případech, kdy je ženský život nebo zdraví v nebezpečí, a také v případech znásilnění.
- Podle Mezinárodní asociace lesbiček a gayů má 78 zemí zákony, které kriminalizují dobrovolný sexuální vztah mezi dospělými stejného pohlaví.

Zdroj: Amnesty International

naš svět

naše důstojnost

naše budoucnost

Rada pro lidská práva oslaví 10 let své existence

Rada pro lidská práva (RLP) si připomene své první kulaté výročí – v roce 2016 oslaví 10 let od svého založení. Česká republika strávila téměř polovinu první dekády existence tohoto hlavního mezivládního lidskoprávního orgánu OSN jako jeden z jeho 47 členů. Po svém prvním členství, omezeném na jeden rok (2006-2007), ČR zasedla do Rady podruhé v červnu 2011 a opustila ji s koncem roku 2014 z křesla místopředsedy. Už dnes ČR plánuje svůj další návrat mezi členy RLP a svou kandidaturu ohlásila na léta 2019-2021.

ČR se snaží v členském i nečlenském období vystupovat jako aktivní a viditelný zastánce dodržování lidských práv ve světě a jako obhájce univerzality a nedělitelnosti všech lidských práv. Příkladem českých aktivit v Radě je jednomyslné schválení tří rezolucí k rovné politické a veřejné participaci, které ČR iniciovala a jejichž vyjednávání vedla v letech 2013-2015. ČR rovněž stála u zrodu ustavení zvláštního zpravodaje ke svobodě shromažďování a sdružování v roce 2011 a je tradičním spoluautorem rezoluce na toto téma.

RLP zasedá třikrát ročně v Ženevě a za dobu svého trvání schválila přes 800 rezolucí. Rada je „strážcem“ systému zvláštních

procedur – nezávislých zvláštních zpravodajů, expertů či pracovních skupin usilujících o zlepšení lidskoprávní situace ve vybraných tematických oblastech a ve vybraných zemích. Rada rovněž dosud přijala téměř 50 000 doporučení, které si v rámci tzv. Univerzálního periodického přezkumu členské státy OSN vzájemně navrhly pro zlepšení domácí lidskoprávní situace.

Přes nepochybné úspěchy se Rada pro lidská práva potýká s řadou vážných výzev. Poukazuje se na to, že mnoho nedostatků Rada zdědila po své předchůdkyni, Komisi pro lidská práva, kterou měla reformovat. Rada bývá také kritizována za politizaci lidských práv a za dvojí standardy, zejména v adresných, kritických debatách o situaci v jednotlivých zemích. Jiné země včetně ČR naopak akcentují význam přímého pojmenovávání lidskoprávních problémů a krizí v jednotlivých státech světa. Další dělicí linkou jsou rozdílné názory na diskriminaci na základě sexuální orientace a genderové identity, působení nevládních organizací v RLP či fungování Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva, hlavního partnera Rady. RLP také dosud nedokázala dostatečně zviditelnit své úspěchy a práci u širší veřejnosti.

Lidská práva a vnější činnost Evropské unie

Evropská unie již na svém počátku přijala závazek na ochranu a posilování lidských práv, a to jak občanských a politických, tak i ekonomických či sociálních. Tento princip ochrany lidských práv šíří nejen uvnitř svých hranic, ale také po celém světě, a dlouhodobě usiluje, aby všechny státy světa přijaly Všeobecnou deklaraci lidských práv a ratifikovaly související mezinárodní dohody v této oblasti.

Vnější činnost Evropské unie je na základě článku 21 Lisabonské smlouvy ovlivňována základními principy, jako je demokracie, právní stát, univerzálnost a nedělitelnost základních lidských práv a svobod či dodržování zásad rovnosti a solidarity. Unie usiluje o to, aby lidskoprávní přístup byl promítnut do všech jejích politik a programů, ať už se jedná o politiku obchodní, energetickou nebo ochrany životního prostředí. Ochrana lidských práv je také neodmyslitelně spjata s rozvojem

spoluprací. V této oblasti se EU snaží využívat lidskoprávní přístup v pomoci partnerským zemím, které jsou na cestě k prohlubování svých závazků a konkrétních aktivit na ochranu lidských práv a svobod. Své úsilí posilovat a šířit ochranu lidských práv EU potvrdila v přijetí Akčního plánu pro lidská práva a demokracii. Do budoucna hodlá prohloubit spolupráci jak s mezinárodními agenturami, tak i s občanskou společností.

Globální rozvojové vzdělávání

Podle průzkumu veřejného mínění¹ z roku 2014 většina obyvatel České republiky (85 %) zastává názor, že by se žáci a studenti ve školách měli věnovat tématu globální odpovědnosti. Více než 60 % dotazovaných si uvědomuje, že náš životní styl má vliv na problémy v jiných částech světa. Na druhou stranu mají o těchto tématech málo či žádné informace a aktivně je nevyhledávají, přitom je ale zajímají.

Právě globální rozvojové vzdělávání (GRV) poskytuje základ pro to, aby lidé dokázali obstát v globalizovaném životním prostoru a zapojit se do změn nutných pro ekonomický a společenský pokrok v souladu se zachováním životního prostředí. GRV je celoživotním vzdělávacím procesem a rozvíjí nové přístupy ve vzdělávání pro budoucnost.

Ministerstvo zahraničních věcí ČR se oblasti globálního rozvojového vzdělávání dlouhodobě věnuje. Prostřednictvím ČRA finančně podporuje vzdělávací aktivity řady subjektů zaměřené na rozvojovou a globální problematiku, díky čemuž počet obdobných aktivit ze strany nevládních organizací, vysokých škol, ale i jednotlivých učitelů na všech typech škol za poslední roky výrazně narostl.

Na základě zkušenosti jiných vyspělých dárcovských zemí, doporučení mezinárodních organizací a po dohodě s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy iniciovalo MZV před pěti lety vznik Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání, která sledovala dva hlavní záměry – 1) vymezit a definovat cíle, témata a principy globálního rozvojového vzdělávání a 2) nastítnit strategické úkoly na pětileté období. V minulých týdnech proběhlo vyhodnocení, čeho se v uplynulých pěti letech díky této strategii podařilo dosáhnout.

1 Viz průzkum veřejného mínění společnosti NMS Market Research, který v roce 2014 zpracovala pro České fórum pro rozvojovou spolupráci (FoRS).

Projekt Světová škola

Jednou z úspěšných iniciativ v oblasti GRV je projekt Světová škola realizovaný společně několika nevládními organizacemi - Člověk v tísní, ADRA, EDUCON, NaZemi a ARPOK. V rámci projektu mohou české základní a střední školy získat po splnění několika kritérií certifikát Světová škola. Základem snahy o získání titulu jsou aktivní žáci podporovaní pedagogy.

Kritéria udělení jsou tato:

- Témata globálního rozvojového vzdělávání jsou součástí života školy
- Škola veřejně prezentuje svoji činnost v oblasti GRV
- Škola sleduje problémy v místě školy, které mají globální dopad
- Škola navrhuje způsoby řešení vybraných místních problémů s globálním přesahem
- Škola pořádá místní akce, které přinášejí pozitivní změny

Oceněním *Světová škola* se v současné době pyšní 56 českých mateřských, základních a středních škol a téměř dvě stovky dalších škol z Evropy. Základní filozofie podporuje vzdělávání a přípravu žáků na reálný život v globalizovaném světě a opírá se o jednoduchou metodologii tří kroků: **uč se – zjišťuj – jednej**. Jednotlivé fáze jsou podrobněji zpracované v Průvodci projektem Světová škola, který je volně ke stažení na webových stránkách zapojených nevládních organizací.

Akce související s GRV

Dne 11. listopadu proběhla na MZV ČR **konference ke GRV** nazvaná „Rozumíme současnému světu?“ Akce se zúčastnilo přes 100 učitelů, ředitelů a zástupců vzdělávacích institucí.

Od 14. do 22. listopadu se uskuteční **Týden globálního vzdělávání**. Akce v řadě měst ČR pořádají nevládní organizace a Národní institut pro další vzdělávání.

Dne 19. listopadu se v Bio Oko bude konat setkání s hosty z osmi zemí pod názvem „**Re-imagining Futures**“. Setkání pořádá nevládní organizace NaZemi.

Ve dnech 20. a 21. listopadu pořádá vzdělávací program Varianty společnosti Člověk v tísní v Brně kurz pro učitele nazvaný **Labyrint migrace**.

Dne 24. listopadu organizuje Diakonie ČCE seminář pro učitele ZŠ **"Mimořádné události v globálních souvislostech"**.

Víte, že:

- Na projekty nevládních organizací v oblasti globálního rozvojového vzdělávání vynakládá Česká rozvojová agentura každoročně 15 mil. Kč.

AKTUÁLNĚ ZE SVĚTA

V Bruselu se ve dnech 12.-13. listopadu konala **Konference k implementaci Cílů udržitelného rozvoje**. Konferenci uspořádal Evropský hospodářský a sociální výbor spolu s UNEP a Evropským úřadem pro životní prostředí.

Ve dnech 30. listopadu až 11. prosince proběhne v Paříži **Konference OSN ke klimatické změně (COP21)**. Cílem konference je dosažení (poprvé po více než 20 letech jednání na půdě OSN) závazné a univerzální dohody o klimatické změně, a to mezi všemi státy na světě.

Dne 9. prosince se v Lucemburku uskuteční **slavnostní zakončení Evropského roku pro rozvoj 2015**. O den později se tamtéž bude konat neformální zasedání Rady EU pro zahraniční věci ve formátu ministrů pro rozvoj.

2015
Evropský rok
pro rozvoj

Naplnování Rozvojových cílů tisíciletí – Cíl č. 7: Zajistit udržitelný rozvoj životního prostředí

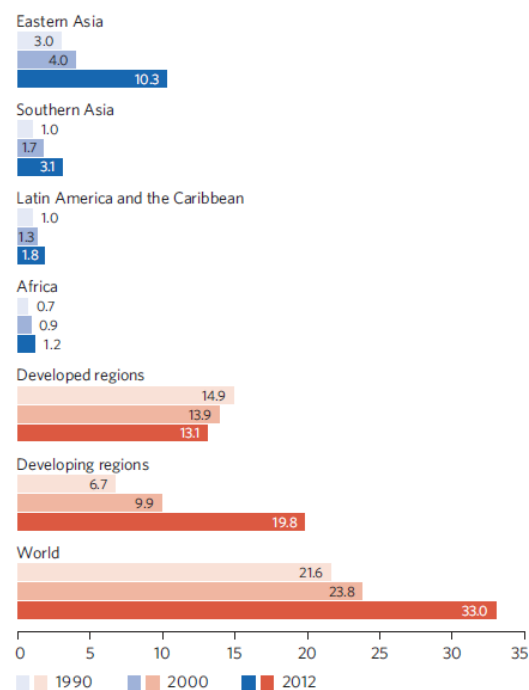
Celosvětové emise skleníkových plynů stále rostou a jsou nyní o více než 50 procent vyšší než v roce 1990. Údaje shromážděné během dvou desetiletí ukazují, že se růst celosvětových emisí zrychlil. Od roku 2000 se objem emisí každoročně zvyšuje o 38 procent, a to zejména kvůli nárůstu v rozvojových regionech.

Průměrné objemy emisí se mezi rozvinutými a rozvojovými regiony značně liší. V roce 2012 byly emise v rozvinutých regionech průměrně asi 10 tun oxidu uhličitého na osobu a rok, ve srovnání s asi 3 tunami v rozvojových regionech. Emise na jednotku ekonomického výstupu byly mírně vyšší v rozvojových regionech (0,4 kilogramů oxidu uhličitého na dolar ekonomického výkonu) ve srovnání s rozvinutými regiony (0,3 kilogramů). Zhruba 38 % celosvětových emisí způsobují dva největší producenti emisí (Čína a USA).

Naléhavou a zásadní výzvou pro světové společenství zůstává zastavení nárůstu emisí skleníkových plynů a jeho dopadů na změny klimatu. Na konferenci OSN o změně klimatu v Paříži v prosinci 2015 se budou účastníci snažit dosáhnout mezinárodní dohody, která by se měla vztahovat na všechny strany úmluvy a poskyt-

nout rámec pro posílenou mezinárodní akci na zmírnění změny klimatu. Nová klimatická dohoda by tak měla nahradit Kjótský protokol z 90. let, který se například na Čínu, Indii a další rozvojové země nevztahoval a USA jej nepodepsaly.

Emissions of carbon dioxide, 1990, 2000 and 2012* (billions of metric tons)

Zdroj: Výroční zpráva k naplnování MDGs za rok 2015 http://www.un.org/millenniumgoals/2015_MDG_report/MDG_2015_Englishweb.pdf

Nejblíže akce k rozvojové spolupráci

9. – 22. listopadu - Výstava k Evropskému roku pro rozvoj 2015 (Pardubice)

Ve vestibulu auly Univerzity Pardubice bude k vidění putovní výstava fotografií s názvem „Evropský rok pro rozvoj 2015 - Jak děti a dospělí ze států Visegrádské skupiny vidí budoucnost rozvojových zemí?“.

24. listopadu - Mezinárodní konference "Role místní samosprávy v zahraniční rozvojové spolupráci" (Praha)

Svaz měst a obcí ČR ve spolupráci s Charitou ČR pořádá mezinárodní konferenci, na níž se budou prezentovat česká města a obce, která se zapojují do rozvojové spolupráce.

26. listopadu - Sektorový seminář: podpora soukromého sektoru ve třetích zemích (Brusel)

Další z tradičních sektorových seminářů se tentokrát zaměří na téma podpory soukromého sektoru ve třetích zemích. Seminář je určen firmám, podnikatelským sdružením a asociacím zastupujícím podnikatelskou veřejnost, ale i dalším subjektům se zájmem o zapojení do projektů rozvojové pomoci a programů vnější spolupráce EU ve třetích zemích, včetně nevládních neziskových organizací.

29. listopadu – Pochod před klimatickou konferencí v Paříži (Praha)

Den před začátkem pařížské klimatické konference se v mnoha evropských městech uskuteční klimatický pochod na podporu občanských požadavků. V České republice začne v 15:00 na Václavském náměstí pod názvem Pochod za klima, spravedlnost a pracovní místa.

15. prosince – Zasedání Rady pro zahraniční rozvojovou spolupráci (Praha)

40. zasedání Rady pro ZRS se bude zabývat přípravou na vyhodnocení systému ZRS ČR ze strany OECD/DAC a teritoriálními a sektorovými prioritami bilaterální ZRS ČR po roce 2017.